

GROB SKUPINE S JUŽNOTRANSDANUBIJSKOM INKRUSTIRANOM KERAMIKOM IZ VARDARCA U BARANJI

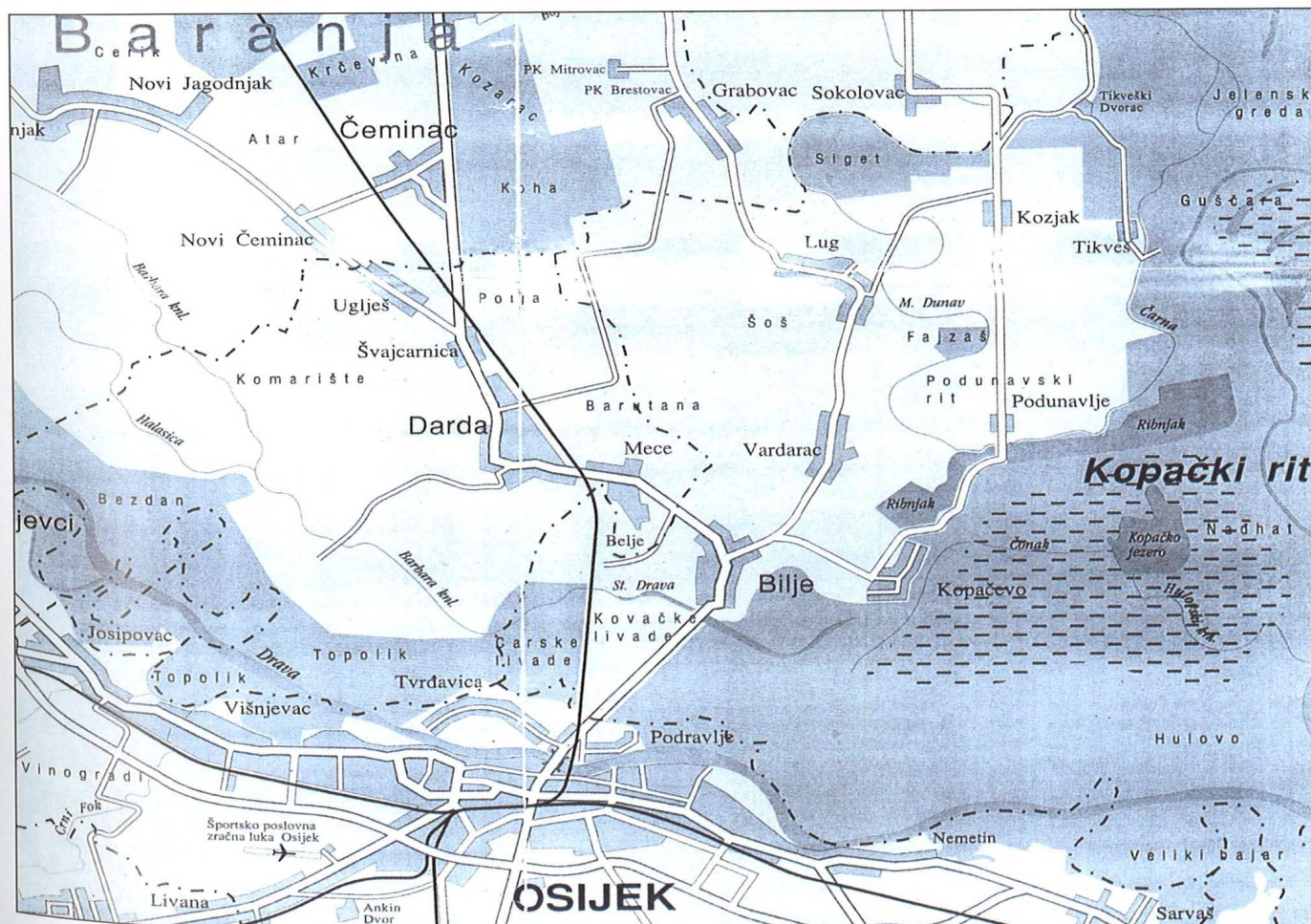
Izvorni znanstveni rad
UDK 903.5(497.5) "637"

Dr. sc. JASNA ŠIMIĆ
HR - 31000 Osijek
Muzej Slavonije
Trg sv. Trojstva 6

U baranjskom mjestu Vardarcu slučajno je, pri gradnji obiteljske kuće u jesen 1999. godine, otkriven paljevinski grob skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, ranoga brončanog doba. Obavljeno je sondiranje pri čemu je otkopan paljevinski grob bez žare, s kostima položenima u plitku grobnu jamu, te s velikim brojem priloženih keramičkih posuda ukrašenih karakterističnim bijelo inkrustiranim ukrasom. Iako sondiranjem nije otkriven niti jedan drugi grob, ovo otkriće ukazuje na položaj nekropole koja je od već poznatih naselja skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom u Vardarcu, na lokalitetima Almaska i Selefeldek, udaljena nekoliko stotina metara, odnosno oko jednog kilometra.

Mjesto Vardarac nalazi se u Baranji na cesti prema Kneževim Vinogradima, na zapadnom rubu Kopačevskog rita, tj. močvarnog područja nastaloga postupnim pomicanjem toka Dunava prema istoku. Smješteno je na istočnom dijelu prostrane, blago valovite nizine koja završava u obliku terase što se prilično strmo spušta do

nekoliko metara nižega nekadašnjega dna močvare. Danas su velike površine rita isušene, naročito njegov zapadni dio i većinom pretvorene u pašnjake i obradivo zemljište, tako da naselja koja su se nalazila na njegovoj zapadnoj ivici više nisu na obali, već su od nje udaljena i po nekoliko kilometara.

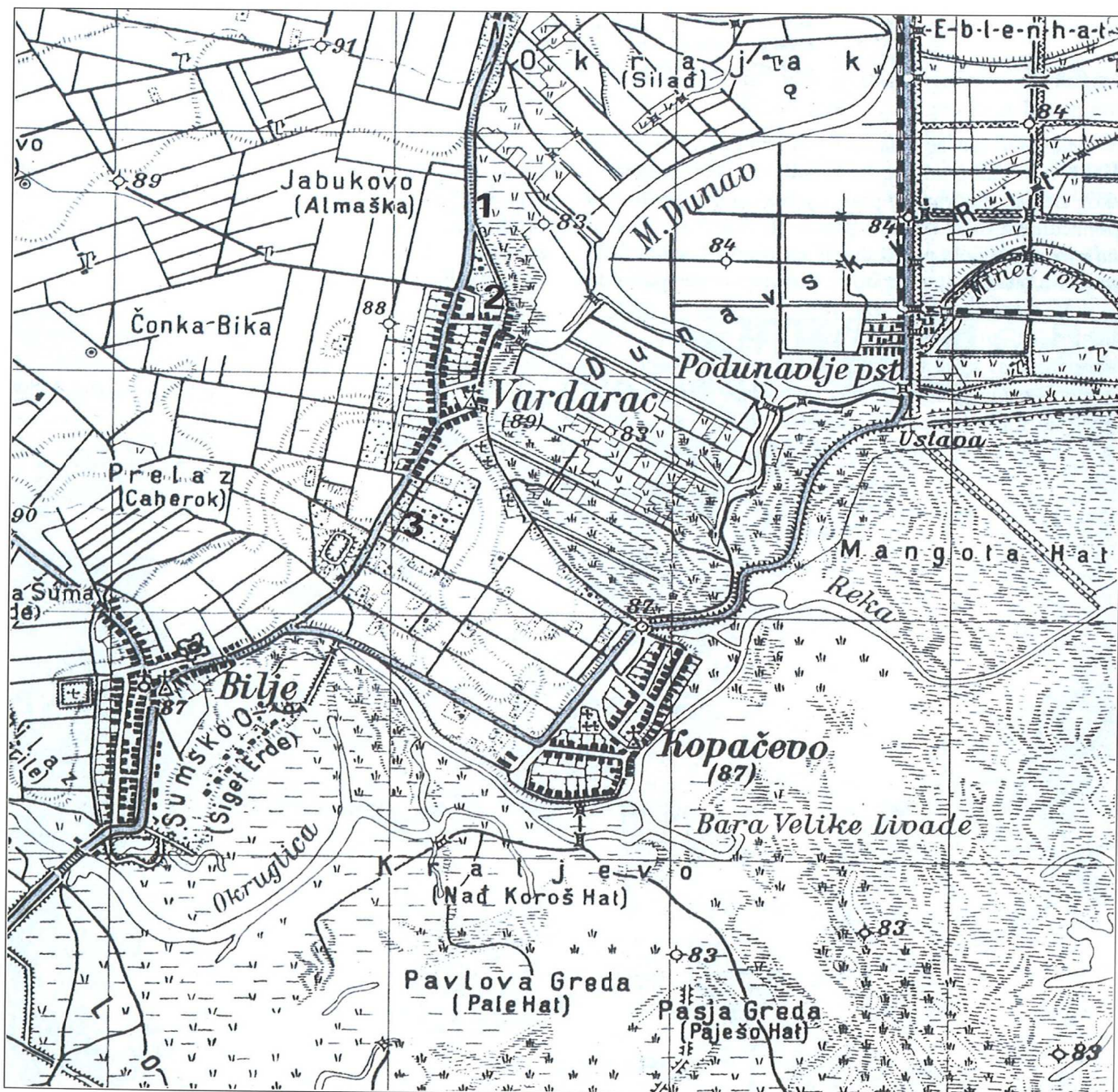
Karta 1

Današnje uzvišenje što sa zapada lučno uokviruje prostor nekadašnje močvare od juga prema sjeverozapadu i sjeveru, od Bilja na jugu do Batine na sjeveru i danas je prilično gusto nastanjeno, a i u prošlosti je privlačilo ljude svojim topografskim značajkama. One su, prije svega, morale zadovoljiti dva životno važna uvjeta, a to je mogućnost pribavljanja hrane (i vode), te što bolje obrane od napadača, čemu možemo pridodati i zaštićenost od poplava.

Ovaj dio Baranje zadovoljavao je sve te uvjete, tako da su na spomenutom potezu tadašnje ritske obale postojala naselja već u neolitiku, kao što je npr. naselje starčevačke pa potom sopotske kulture u Kneževim Vinogradima (ŠIMIĆ, J., 1986.a, 16-17; ISTA, 1986.b, 35-36; ISTA, 1987., 43; ISTA, 1988.a, 16-17; ISTA, 1989., 40; MINICHREITER, K., 1987., 48, 51, 121, 139,

sl.4, sl.5; ISTA, 1992., 15). Prema dosadašnjim arheološkim nalazima sudeći, izgleda da je tijekom ranoga i srednjeg brončanog doba ovo područje naročito odgovaralo stanovništvu skupina s inkrustiranom keramikom koje ga je intenzivno nastanilo i podiglo niz naselja duž cijele obale pa je ona danas bogata arheološkim nalazištima skupine s južnotransdanubijskom keramikom i daljsko-bjelobrdske skupine.

Jedno od tih nalazišta je i Vardarac, u čijoj su okolici bila poznata dva lokaliteta skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom: Almaska (Jabukovo) na sjeveroistočnom rubu sela i Selefeldek - južno od sela (MINICHREITER, K., 1984., 36; ISTA, 1987., 64, 134, 135, 139; ŠIMIĆ, J., 1984., 31, T. 7.3-6; ISTA, 2000., 135, 136).

Karta 2

Položaj Almaska nalazi se istočno od ceste za Lug i Kneževe Vinograde, gdje je na samome rubu terase, tj. na obali nekadašnje močvare, vidljiv mali brežuljak (karta 2:1). Teren se ovdje blago spušta prema zapadu i dalje u valovitu ravnica¹. Selefeldek je smješten istočno od ceste prema Bilju², na omanjem uzvišenju koje se prema zapadu pretapa u ravnica (karta 2:3). Nadmorska visina obaju lokaliteta iznosi nešto više od 90 metara. Oba su nalazišta rekognoscirana i reambulirana, no nisu istraživana. Prema površinskim nalazima sudeći vjerojatno se radi o naseljima, a zračna udaljenost među njima iznosi oko 1,5 do 2 kilometra.

Početak listopada 1999. godine u Arheološki odjel Muzeja Slavonije u Osijeku donesene su tri male posude skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, od kojih je jedna bila potpuno čitava, druga djelomično čitava, a treća u ulomcima³. Posudice su pronađene pri iskopu stupova za terasu obiteljske kuće u Vardarcu, u Ružinoj ulici 51 b, koja se nalazi na sjeveroistočnoj periferiji sela, na samome rubu povišene terase, nekadašnje ritske obale (ŠIMIĆ, J., 1999., 71-74) (karta 2:2).

Vrlo male dimenzije, faktura i ukras posudica ukazivali su na to da, najvjerojatnije, potječu iz groba, odnosno da su služile kao grobni prilozci, a to je govorilo u prilog postojanja nekropole na tome mjestu. Istoga mjeseca obavljeno je sondiranje na mjestu i u blizini mjesta nalaza posuda, s puno nade da će se pronaći još poneki grob, odnosno potvrditi lokacija nekropole⁴.

Kuća uz koju je otkriven grob podignuta je na istočnom rubu povišenog zaravanka pruženoga smjerom sjever - istok, koji se na istočnoj strani strmo spušta prema oko 6 metara nižoj nizini. U prošlosti je tu počimala močvara, a današnji zaravanak bio je njezina obala na kojoj su tijekom vremena podizana brojna naselja. Danas je ritsko područje puno istočnije. Oko 500 m prema sjeveru nalazi se položaj Almaska (Jabukovo), a oko 1 km prema jugu smješten je Selefeldek. Pretpostavljeno je da novootkrivena nekropola u Ružinoj ulici najvjerojatnije pripada naselju u Almaskoj.

Neposredno uz zapadni rub terase kuće na mjestu nalaza triju posudica, otvoren je prvi iskop širok 3,40 m i dug 7 m⁵. Humusni sloj bio je vrlo tanak i njegova

Slika 1

¹ Brojni površinski nalazi pokazuju da se radi o višeslojnom nalazištu (južnotransdanubijska inkrustirana keramika, daljska skupina kasnog brončanog i starijeg željeznog doba, mlađe željezno doba, antičko razdoblje). Nalazi se čuvaju u Muzeju Slavonije u Osijeku.

² Površinski nalazi pripadaju skupini s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, daljskoj skupini i antičkom razdoblju, a čuvaju se u Muzeju Slavonije u Osijeku.

³ Posude je u Muzej donijela učenica Viktorija Kluiser iz Vardarca, Ružina ul. 51 b, kćerka Franje Kluisera, vlasnika parcele i kuće uz koju su posudice pronađene. Ovom joj se prilikom zahvaljujemo.

⁴ Sondiranje je obavljeno od 16. do 23. listopada 1999. godine, pod vodstvom J. Šimić, voditeljice Arheološkog odjela Muzeja Slavonije i uz "radno" sudjelovanje A. Grubišića kustosa Povijesnog odjela, M. Benakovića preparatora za keramiku, te muzejskih tehničara B. Drmića i S. Galovića. Ovom prilikom još jednom zahvaljujemo na susretljivosti g. Franji Kluiseru u čijem je dvorištu obavljeno sondiranje.

⁵ Prema riječima F. Kluisera pri gradnji kuće, odnosno kopanju podruma, nisu pronađeni nikakvi nalazi.

debljina nigdje nije premašivala tridesetak centimetara. Ispod njega pojavila se sterilna žuta zemlja s trima vrlo dobro ocrtanima tamnim područjima (preliminarno označenima grob 1, grob 2 i grob 3). Grob 1, ovalnoga oblika, nalazio se u sjeveroistočnom dijelu iskopa, u kutu što su ga činili zapadni rub terase i sjeverni rub iskopa, a njegov znatan dio bio je oštećen gradnjom terase i stuba s njezine zapadne strane. Upravo je to bilo mjesto na kojemu su pronađene posudice donesene u Muzej Slavonije i pretpostavka da se radi o grobu u potpunosti je potvrđena.

Tamna površina označena kao grob 2, bila je okruglog oblika i nalazila se u sredini iskopa, dok je površina označena kao grob 3, bila bubrežasta i nalazila se u zapadnom dijelu iskopa. Ni jedna niti druga, nažalost, nisu bile grobovi već dvije oveće vrlo plitke jame, 15 - 20 cm ukopane u sterilnu žutu zemlju.

Prva jama ("grob" 2) sadržavala je nekoliko grumena ljepa, nekoliko vrlo sitnih, atipičnih ulomaka prapovijesne keramike, što su možda djelići grubih posuda skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, ali i par ulomaka grublje srednjovjekovne keramike.

Druga jama ("grob" 3) sadržavala je četrdesetak malih ulomaka nekoliko različitih posuda skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, od kojih su neki dijelovi finih posudica s bijelo

inkrustiranim ornamentom, a nekoliko ih potječe od grubih posuda. U jami je bilo i par grumena ljepa, životinjskih kostiju - dijelova glave i nogu nekog biljojeda srednje veličine (ovca, koza ili srna) i, također, manja količina grublje srednjovjekovne keramike.

Sudeći prema njihovom sadržaju, ove dvije jame ili uopće nisu nastale u ranom brončanom dobu ili je na brončanodobne jame na neki način intervenirano znatno kasnije, kada je u njih dospjela srednjovjekovna keramika. O eventualnom postojanju nekog srednjovjekovnog naselja na ovom lokalitetu ili u njegovoj neposrednoj blizini, za sada ništa ne znamo, no ovaj bi nalaz možda mogao ukazivati na tu mogućnost.

Na prostoru između jama i groba nije bilo nalaza, osim u jugoistočnom dijelu sonde, tj. u blizini groba, gdje su pronađena dva ulomka grubog lonca debelih stijenki, svijetlosmeđe boje, s ukrasom od gustih paralelnih ureza, kakvima su vrlo često ukrašavani grublji lonci jednostavnih oblika unutar skupina s inkrustiranom keramikom.

Sjeveroistočni dio groba uništen je iskopom, no njegov sadržaj nije bio znatnije oštećen. Grobna jama je, koliko se moglo zaključiti, bila ovalna, izdužena smjerom istok - zapad, a jednako tako su bili poslagani i grobni prilozi. U svome južnom dijelu raka je imala proširenje, što joj je davalo slabo izražen osmičast izgled. Sadržaj se nalazio u sjevernom, tj. gornjem dijelu

Slika 2

"osmice", dok je u južnom dijelu bilo samo nekoliko keramičkih ulomaka pomiješanih sa zemljom svijetlijom od one u sjevernom dijelu rake. Sačuvani dio rake imao je dimenzije 1,27 m u smjeru istok-zapad i 2 m u smjeru sjever-jug (zajedno s proširenjem). Gornji rub rake bio je na 0,40 m od površine tla, a dno na 0,70 m od površine, tj. bila je tridesetak centimetara ukopana u sterilni sloj.

Grob nije sadržavao žaru, tj. posudu s pokojnikovim spaljenim ostacima, već su kosti, dobro oprane od

pepela i gari, položene na dno rake i prekrivene ulomcima triju grubljih lonaca crvenkastosmeđe i svjetlosmeđe boje od kojih jedan ima za ovu vrstu posuda uobičajeni metličast ukras na cijeloj površini. Jedan je lonac potpun, drugome nedostaje nekoliko ulomaka, a od trećega je upotrijebljen samo dio dna. Na taj su "pokrov" poslagani grobni prilozii od dvadeset i triju posuda različitih veličina s nekoliko oblika karakterističnih za skupinu s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, a sve su ukrašene bijelo inkrustiranim ornamentom u većoj ili manjoj mjeri.

Slika 3

SADRŽAJ GROBA:

1. **Lonac** (grobni prilog), oblik A2, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000., 33, sl. 4.1), "vrecastog", blago bikoničnog tijela, slabo izraženoga dna, sa srednje visokim, široko ljevkastim vratom i vodoravnim rubom otvora. Na trбуhu su dvije ručke. Gornji dio ukrašen je horizontalno koncipiranim linearnim ornamentom s bogatom bijelom inkrustacijom. Na donjem dijelu trбуha su gusti okomiti urezi. Boja: tamnosiva, ponegdje mrljasta, iznutra svijetlija (T. 1:1).

Visina: 15,2 cm
Promjer otvora: 14,7 cm
Promjer trбуha: 15,5 cm
Promjer dna: 6 cm
Inv. broj: P 2069.

2. **Vrč** (grobni prilog), oblik C1, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 39, sl. 4.3), tzv. "etažni" vrč s jasno izraženim i oštro profiliranim gornjim dijelom. Dno je vrlo slabo izraženo i uokvireno bogato inkrustiranim žlijebom sa zrakastim urezima (sl. 4). Gornji dio ukrašen je horizontalnim nizom okomitih kratkih ureza. Na gornjem dijelu trбуha taj se motiv ponavlja, a ispod njega su četiri vertikalna ornamentalna niza. Sav je ukras bijelo inkrustiran. Boja: tamna sivosmeđa, mrljasta (T. 1:2).

Visina: 10,6 cm
Promjer otvora: 13,9 cm
Promjer trбуha: 13,3 cm
Promjer dna: 6 cm
Inv. broj: P 2070

Slika 4

3. **Vrč** (grobni prilog), oblik C1, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000, 39-40, sl. 4.3), "etažni" vrč s blago profiliranim gornjim dijelom. Dno je neizraženo i uokvireno bogato inkrustiranim žlijebom s dvostrukim nizom kratkih ureza (sl. 5). Ukras gornjeg dijela je horizontalan, a oko trбуha teče krupni horizontalni cik-cak. Ukras je bijelo inkrustiran. Boja: tamnosivo-smeđa, mrljasta (T. 1:3).

Visina: 10,6 cm
Promjer otvora: 14 cm
Promjer trбуha: 13 cm
Promjer dna: 4,8 cm
Inv. broj: 2071

Slika 5

4. **Lonac** (grobni prilog), oblik A 2, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 33, sl. 4.1), zaobljenog jajolikog recipijenta i ljevkastog vrata s vodoravnim rubom otvora. Dno je ravno i slabo izraženo. Na sredini trбуha su dvije male ručke. Gornji dio trбуha ukrašen je horizontalnim linearnim ukrasom, a donji gustim vertikalnim i kosim urezima. Ukrašeni su i vrat i rub otvora, a sav je ukras bijelo inkrustiran. Boja: vrlo tamna smeđa, mrljasta (T. 1:4).

Visina: 8,5 cm
Promjer otvora: 7,5 cm
Promjer trбуha: 7,2 cm
Promjer dna: 3,3 cm
Inv. broj: P 2072.

5. **Vrč** (grobni prilog), oblik C1, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 39, sl. 4.3), "etažni" vrč s oštro profiliranim gornjim dijelom i koljenastom ručkom. Dno je izdvojeno od trбуha dubokim žlijebom. Gornji dio ukrašen je vrlo slično kao i kod primjerka broj 2, a isti se motiv ponavlja i pri vrhu donjega dijela posude. Boja: tamna sivosmeđa, mrljasta (T. 1:5).

Visina: 9,3 cm
Promjer otvora: 11 cm
Promjer trбуha: 11,5 cm
Promjer dna: 5,4 cm
Inv. broj: P 2073.

6. **Lonac** (grobni prilog), oblik A2, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 33, 4.1), ovalnoga trбуha i ljevkastog vrata, s ravnim i relativno širokim dnom. Ukras je vrlo sličan onome na primjerku broj 4. Boja: tamnosmeđa, mrljasta (T. 1:6).

Visina: 12,6 cm

Promjer otvora: 10,6 cm
Promjer trbuha: 9,9 cm
Promjer dna: 5,7 cm
Inv. broj: P 2074.

7. **Lonac** (grobnji prilog), oblik A3, varijanta e (ŠIMIĆ, J., 2000., 35, sl. 4.1), s bikoničnim tijelom, niskim ljevkastim vratom i dvjema malim drškama na gornjem dijelu trbuha. Dno je ravno i neizraženo. Ukras je linearan, na gornjem dijelu trbuha horizontalan, a na donjem dijelu je kombinacija vodoravnog i okomitog ornamenta. Boja: smeđa, mrljasta (T. 2:1).

Visina: 10,1 cm
Promjer otvora: 8,3 cm
Promjer trbuha: 9,5 cm
Promjer dna: 4,3 cm
Inv. broj: P 2075.

8. **Vrč** (grobnji prilog), oblik C3 koji se do sada nije pojavljivao među raspoloživim nalazima južnotransdanubijske keramike u nas. Svojim oblikom, a i ornamentom odudara od tipičnog asortimana ove skupine i podsjeća na forme kulture grobnih humaka. Ovaj vrč ima visok i gotovo cilindričan, tek vrlo blago konveksan vrat, oštro izdvojen od trbuha. Rub otvora je stanjen i malo uvučen. Vrat obuhvaća oko polovine visine posude. Trbuh je nizak i vrlo zaobljen, a dno ravno i slabo izraženo. Ukras se sastoji od više dužih i kraćih horizontalnih crta upotpunjenih kratkim, bijelo inkrustiranim kosim urezima poput bodljikave žice. Ponavlja se po cijeloj površini posude. Boja: tamna sivosmeđa (T. 2:2).

Visina: 9 cm
Promjer otvora: 7,8 cm
Promjer trbuha: 8,2 cm
Promjer dna: 4 cm
Inv. broj: P 2076.

9. **Zdjela** (grobnji prilog), oblik B1, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, sl. 4.2), s niskim ljevkastim vratom kojega s gornjim dijelom trbuha vežu dvije male koljenaste ručke. Trbuh je zaobljen, a dno blago konkavno i neizraženo. Vrat je ukrašen ispod ruba otvora, a ornament na truhu čini kombinacija horizontalnog i vertikalnog linearnog motiva. Ukras je bijelo inkrustiran. Boja: tamna sivosmeđa, mrljasta (T. 2:3).

Visina: 8,5 cm
Promjer otvora: 13,1 cm
Promjer trbuha: 13,5 cm
Promjer dna: 4,7 cm
Inv. broj: P 2077

10. **Vrč** (grobnji prilog), oblik C1, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000., 39, 4.3), s blago profiliranim gornjim dijelom. Ukras je i na gornjem i na donjem dijelu horizon-

talani i obilno inkrustirani bijelom bojom. Dno je ravno i izdvojeno dubokim inkrustiranim žlijebom. Boja: smeđa, mrljasta (T. 2:4).

Visina: 9,2 cm
Promjer otvora: 11,6 cm
Promjer trbuha: 9,6 cm
Promjer dna: 5 cm
Inv. broj: P 2078.

11. **Zdjela** (grobnji prilog), oblik B1, varijanta c (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, sl. 4.2), duboka zdjela zaobljenoga trbuha s niskim ljevkastim vratom kojeg s trbuhom veže mala ručka što izlazi iz ruba otvora. Dno je ravno i uokvireno zrakastim crtama. Ukrašen je samo gornji dio trbuha, vodoravno koncipiranim linearnim ukrasom s bijelom inkrustacijom. Boja: tamna sivosmeđa, mrljasta (T. 2:5).

Visina: 5,5 cm
Promjer otvora: 7,9 cm
Promjer trbuha: 8,5 cm
Promjer dna: 3 cm
Inv. broj: P 2079

12. **Zdjela** (grobnji prilog), oblik B1, varijanta c (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, 4.2), vrlo slična prethodnoj, no s najširim dijelom trbuha u njegovom gornjem dijelu. Dno je ravno, nepravilno ovalno i izdvojeno inkrustiranim žlijebom (sl. 6). Ukrašen je samo gornji dio trbuha kombinacijom vodoravnog i okomitog motiva s bijelom inkrustacijom. Boja: tamna sivosmeđa, mrljasta (T. 2:6).

Visina: 6,1 cm
Promjer otvora: 9 cm
Promjer trbuha: 9,2 cm
Promjer dna: 3,8 cm
Inv. broj: P 2080.

Slika 6

1

2

3

4

5

6

13. **Lonac** (grobni prilog), oblik A3, varijanta e (ŠIMIĆ, J., 2000., 35, sl. 4.1), niskog, blago bikoničnog trbuha i niskog ljevkastog vrata s dvjema malim drškama pri dnu gornjeg dijela trbuha. Dno je ravno i slabo izraženo. Gornji dio trbuha ukrašen je horizontalnim trakama od urezanih linearnih i utisnutih trokutastih motiva s bijelom inkrustacijom. Boja: tamna smeđesiva, mrljasta (T. 3:1).

Visina: 6,2 cm
Promjer otvora: 5,5 cm
Promjer trbuha: 6,9 cm
Promjer dna: 2,8 cm
Inv. broj: P 2081.

14. **Lonac** (grobni prilog), oblik A3, varijanta d (ŠIMIĆ, J., 2000., 34-35, sl. 4.1), zaobljenog trbuha i niskog ljevkastog vrata, s dvjema malim drškama na gornjem dijelu trbuha. Dno je ravno i široko. Gornji dio trbuha ukrašen je vodoravnim nizom bijelo inkrustiranih ureza, a donji dio gustim okomitim, vodoravnim i cik-cak urezima. Boja: tamnosmeđa, mrljasta (T. 3:2).

Visina: 9,5 cm
Promjer otvora: 10,2 cm
Promjer trbuha: 10,6 cm
Promjer dna: 5,4 cm
Inv. broj: P 2082.

15. **Zdjela** (grobni prilog), oblik B1, varijanta c (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, 4.2), duboka zdjela zaobljenog trbuha i niskog ljevkastog vrata, s malom ručkom koja veže rub otvora s gornjim dijelom trbuha. Dno je ravno i izdvojeno inkrustiranim žlijebom (sl. 7). Ukrašen gornjeg dijela trbuha je vodoravan, a donjega okomit i sav je bijelo inkrustiran. Boja: sivosmeđa, mrljasta (T. 3:3).

Visina: 9 cm
Promjer otvora: 11,8 cm
Promjer trbuha: 12,7 cm

Slika 7

Promjer dna: 4,5 cm
Inv. broj: P 2083

16. **Zdjela** (grobni prilog), oblik B1, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, sl. 4.2), samo s nešto nižim, zaobljenim trbuhom. Vrat je ljevkast, a mala koljenasta ručka veže ga s gornjim dijelom trbuha. Dno je ravno i izdvojeno zrakastim utisnutim crtama. Ukrašen je linearnim, urezan i žlijebljen i utisnut - trokutast i točkast, u horizontalnoj i vertikalnoj koncepciji, bijelo inkrustiran. Boja: smeđa, mrljasta (T. 3:4).

Visina: 7,7 cm
Promjer otvora: 12,5 cm
Promjer trbuha: 12,2 cm
Promjer dna: 3,3 cm
Inv. broj: P 2084.

17. **Vrč** (grobni prilog), oblik C1, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000., 39, sl. 4.3), s blago profiliranim gornjim dijelom i ravnim, slabo izraženim dnom. Ukrašen je skroman, a čini ga po jedan horizontalan prekinuti niz ureza na gornjem i donjem dijelu, te okomiti ubodi na donjem dijelu. Bijelo je inkrustiran. Boja: smeđa, mrljasta (T. 3:5).

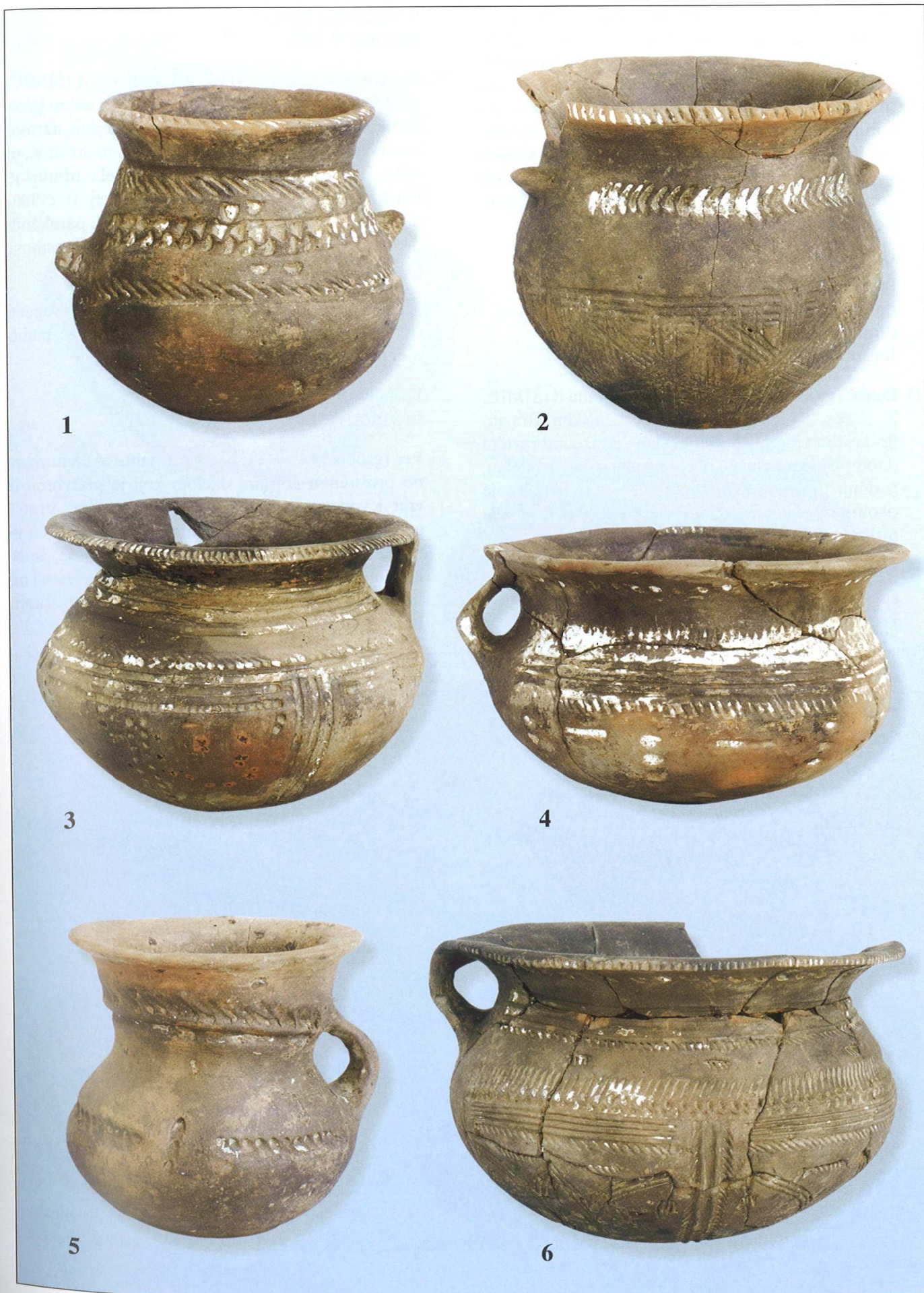
Visina: 5,6 cm
Promjer otvora: 5,5 cm
Promjer trbuha: 5,5 cm
Promjer dna: 1,7 cm
Inv. broj: P 2085.

18. **Zdjela** (grobni prilog), oblik B 1, varijanta c (ŠIMIĆ, J., 2000., 37, sl. 4.2), sa zaobljenim trbuhom, niskim ljevkastim vratom i ručkom koja izlazi iz ruba otvora i veže ga s gornjim dijelom trbuha. Dno je ravno i uokvireno zrakastim urezima. Ukrašen gornjeg dijela je horizontalan, a na donjem je dijelu kombiniran od horizontalnih, vertikalnih i kosih motiva. Ostaci bijele inkrustacije. Boja: tamna sivosmeđa (T. 3:6).

Visina: 8,5 cm
Promjer otvora: 13 cm
Promjer trbuha: 13,5 cm
Promjer dna: 4,3 cm
Inv. broj: P 2086.

19. **Lonac** (grobni prilog), oblik A2, varijanta b (ŠIMIĆ, J., 2000., 32-33, sl. 4.1), s blago bikoničnim trbuhom, visokim ljevkastim vratom i ravnim neizraženim dnom. Ukrašen gornjeg dijela trbuha je horizontalan, a donji dio ispunjen je gustim okomitim, paralelnim urezima. Ornament je bio bijelo inkrustiran. Boja: tamna sivosmeđa (T. 4:1).

Visina: 8,4 cm
Promjer otvora: 7,1 cm
Promjer trbuha: 8,6 cm
Promjer dna: 3,4 cm
Inv. broj: P 2087.

T. 3

20. **Zdjela** (grobní prilóg), oblik B 1, varijanta e, kakva se do sada nije pojavila među obrađenim materijalom skupine s južnotransdanubijskom keramikom. To je izrazito bikonična zdjela s niskim trbuhom i široko ljevkastim niskim vratom kojega s gornjim dijelom trbuha veže mala ručka. Ukraš čine dva horizontalna niza paralelnih ureza kombiniranih s vertikalno postavljenim nizovima utisnutih koncentričnih kružnica. Ukraš je bijelo inkrustiran. Boja: smeđa, mrljasta (T. 4:2).

Visina: 7,5 cm
Promjer otvora: 12,7 cm
Promjer trbuha: 7,3 cm
Promjer dna: 4,5 cm
Inv. broj: P 2088.

21. **Lonac** (grobní prilóg), oblik A3, varijanta d (ŠIMIĆ, J., 2000., 34-35, sl. 4.1), širok s niskim izrazito ljevkastim vratom i širokim, slabo izraženim ravnim dnom. Ukraš gornjega dijela trbuha je horizontalan, a donji dio, nažalost, znatno oštećen, ukrašen je okomitim paralelnim urezima. Boja: svjetlosmeđa, mrljasta (T. 4:3).

Visina: oko 9 cm
Promjer otvora: oko 9 cm
Promjer trbuha: 8,5 cm

Promjer dna: 4 cm
Inv. broj: P 2089.

22. **Lonac** (grobní prilóg), oblik A3, varijanta d (ŠIMIĆ, J., 2000., 34-35, sl. 4.1), široki lonac, vrlo sličan prethodnome, samo bolje fakture i drugačijega ukrasa. Ima ravno dno, uokvireno kratkim lučnim urezima, te niski ljevkasti vrat. Ukraš gornjeg dijela trbuha je horizontalan, a na donjemu je izveden u obliku nekoliko skupina načinjenih od vertikalnih paralelnih motiva "bodljikave žice", koji seže do dna. Ornament je bijelo inkrustiran. Boja: svjetlosmeđa (sl. 8).

Visinu, promjer otvora i promjer trbuha nije moguće ustanoviti jer je posuda razbijena na mnogo malih ulomaka.

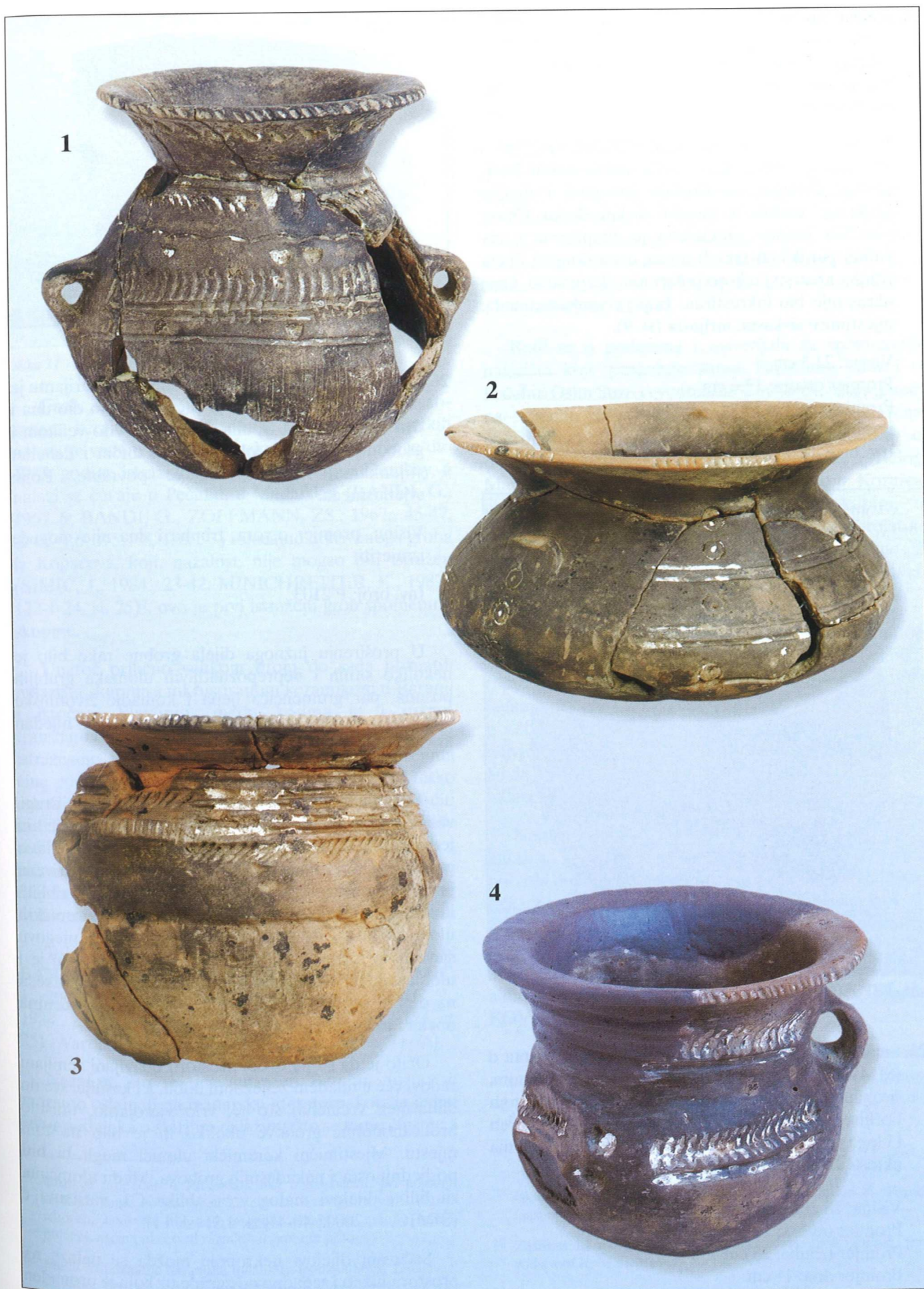
Promjer dna: 3,6 cm
Inv. broj: P 2100.

23. **Vrč** (grobní prilóg), oblik C2, varijanta a⁶, s neznatno proširenim gornjim dijelom koji je pretvoren u vrat i vodoravno izvučenim rubom otvora. Vrat i gornji dio trbuha spojeni su malom ručkom. Dno je ravno i uokvireno širokim dubokim žlijebom, ispunjenim bijelom inkrustacijom. Ukraš je i na vratu i na trbuhu horizontalan, skroman i bijelo inkrustiran. Boja: tamna smeđesiva, mrljasta (T. 4:4).

Slika 8

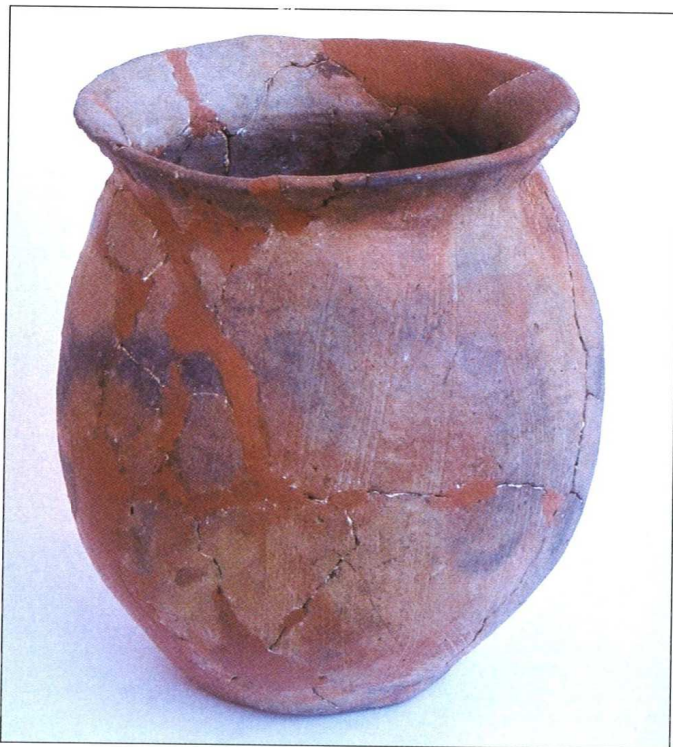
6 Ova je varijanta vrča oblika C2, koja nije uključena u dosadašnju sistematizaciju (ŠIMIĆ, J., 2000., sl.4.3), a prema svojim stilskim značajkama bliža je oblicima C1 nego što je to navedeni oblik C2. Prema tome, vrč iz Vardarca bio bi varijanta a, a navedeni vrč, varijanta b.

Visina: 6,6 cm
Promjer otvora: 7,6 cm
Promjer trbuha: 5,2 cm
Promjer dna: 3 cm
Inv. broj: P 2101.

24. **Lonac** (pokrov preko kostiju), oblik A1, varijanta a (ŠIMIĆ, J., 2000., 32, sl. 4.1), visoki ovalni lonac grublje fature, sa širokim otvorom i niskim ljevkastim vratom te ravnim širokim dnom. Čitava površina posude prekrivena je skupinama vertikalnih paralelnih tankih ureza, a na donjem dijelu trbuha urezi su i u koso položenim skupinama. Ovaj ukras nije bio inkrustiran. Boja: crvenkastosmeđa, mjestimice sivkasta, mrljasta (sl. 9).

Visina: 21,5 cm
Promjer otvora: 17,6 cm
Promjer trbuha: 19 cm
Promjer dna: 11 cm
Inv. broj: P 2090.

Slika 9

25. **Lonac** (pokrov preko kostiju), oblik A 2, varijanta d (ŠIMIĆ, J., 2000., 33, sl. 4.1), sa oblim trbuhom, širokim ravnim dnom i niskim ljevkastim vratom uočljivo odvojenim od tijela. Rub otvora je vodoravan i blago profiliran s vanjske i unutarnje strane. Nema ukrasa. Boja: svjetlosmeđe - siva, mrljasta (sl. 10).

Visina: 28 cm
Promjer otvora: 19 cm
Promjer trbuha: 23 cm
Promjer dna: 11 cm
Inv. broj: P 2102.

Slika 10

26. **Lonac** (pokrov preko kostiju), oblik A 1, varijantu je nemoguće ustanoviti jer je sačuvan samo dio dna i dva mala ulomka trbuha. Radi se o vrlo velikom i grubom loncu sa širokim ravnim dnom i debelim stijenkama, neravne vanjske površine. Boja: svjetlosmeđa.

Visinu, promjer otvora, trbuha i dna nije moguće izmjeriti.

Inv. broj: P 2103.

U proširenju južnoga dijela grobne rake bilo je nekoliko sitnih i neprepoznatljivih ulomaka grubljih posuda, par grumenčića ljepa i komadić životinjske kosti. Ni u grobu niti izvan njega nije pronađen nijedan kovinski predmet.

0,80 m sjeverno od prvog iskopa, otvoren je drugi, veličine 5 x 5 m. Ni tu, nažalost, nije pronađen više niti jedan grob, no to ne mora opovrgavati pretpostavku o postojanju nekropole. U ovome je iskopu otkrivena jama s ulomcima latenske keramike, ljepom i ribljim kostima, a pojedinačnih je latenskih keramičkih ulomaka bilo i drugdje u iskopu, osobito u njegovu sjevernom dijelu. U sjevernom dijelu iskopa bilo je i ulomaka južnotransdanubijske inkrustirane keramike, a na dubini od 0,90 m od površine nađena je recentna opeka i lomljeni kamen.

Očito je da su na ovom prostoru obavljani zemljani radovi već u mladem željeznom dobu, a i kasnije, sve do današnjeg vremena, što je, vrlo vjerojatno, uništilo brončanodobne grobove ukoliko ih je bilo na tom mjestu. Mjestimični keramički ulomci mogli bi biti posljednji ostaci nekadašnjih grobova. Među ulomcima su bili i dijelovi malog vrča oblika C1, varijante c (ŠIMIĆ, J., 2000., 40-41, sl. 4.3) (sl. 11).

Sačuvani dijelovi nekropole možda se nalaze na prostoru južno i zapadno od zgrade uz koju je pronađen grob, koji je pod travom i vrtovima.

Slika 11

Grob skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom u Vardarcu jedan je od rijetkih nalaza te vrste u nas. Osim nekropole u Suzi čiji je dio 1943. godine istražio mađarski arheolog J. Dombay, a nalazi se čuvaju u Pečuhu, u Mađarskoj (BÁNDI, G., 1967., 6; BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS., 1967., 45-47, T. 4:1-4,6, T. 5:1-8, T. 6:1-3) i slučajno otkrivenoga groba iz Kopačeva, koji, nažalost, nije mogao biti istražen (ŠIMIĆ, J., 1984., 23-42; MINICHREITER, K., 1987., 122-124, sl. 25)⁷, ovo je prvi istražen grob spomenute skupine.

Unatoč prilično velikom broju do sada poznatih nalazišta skupina s inkrustiranom keramikom u Baranji i istočnoj Slavoniji, među kojima je i južnotransdanubijska inkrustirana keramika⁸, vrlo malo ih je istraživano, a većinu materijala što se čuva u muzejima čine površinski i slučajni nalazi. Iako je ponekad teško odrediti i sam karakter lokaliteta, odnosno zaključiti radi li se o naselju ili razorenoj nekropoli, ipak se može reći da od ukupno 26 poznatih nalazišta skupine s južnotransdanubijskom keramikom u Baranji i istočnoj Slavoniji, samo za tri možemo pouzdano ustvrditi da se radi o nekropolama.

To su Suza-Vinogradi (BÁNDI, G., 1967., 6; BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS., 1967., 45-47; ŠIMIĆ, J., 2000., 135), Kopačevo-Ribarska ulica (ŠIMIĆ, J., 1984., 23-42; MINICHREITER, K., 1987., 122-124, sl. 25) i Vardarac-Ružina ulica (ŠIMIĆ, J., 1999., 71-74).

Nažalost, što se tiče nalaza u Baranji, nužno se moramo oslanjati na mađarsku literaturu, koja je jedini izvor podataka o starijim nalazima što se tamo čuvaju, a

kako tamošnji lokaliteti, osim Belog Manastira (VINSKI-GASPARINI, K., 1956., 5-36)⁹ i Luga (MINICHREITER, K., 1990., 146-147)¹⁰ kasnije nisu istraživani, nedostaje i recentna literatura s vjerodostojnim podacima.

U mađarskoj literaturi, koja je vezana uz problematiku skupina s inkrustiranom keramikom daleko brojnija nego u nas, u članku o paljevinskim grobljima srednjeg brončanog doba u Županiji Baranya, koji uključuje i lokalitete u hrvatskoj Baranji, navode se još: Grabovac¹¹, Darda, Kozarac¹², Beli Manastir i Zmajevac (BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS., 1967., 43, 45-48, 51, 54).

Radi se o podacima i materijalu sa spomenutih nalazišta koje posjeduje Janus Pannonius Muzej u Pečuhu. Osim Suze i eventualno Zmajevca, teško je reći na temelju čega su ostala nalazišta proglašena nekropolama, jer nema nikakvih podataka o okolnostima nalaza. Naime, iz Grabovca i Belog Manastira potječe samo po jedna posuda, iz Kozarca pet, od kojih dio pripada Szeremle skupini, a reproduciran je samo žrtvenik ("stolić"), što vjerojatno jest dio grobnog inventara, no ne skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, već Szeremle skupine.

Od šest predmeta koji potječu s nepoznatog nalazišta u okolici Darde i od kojih su u članku reproducirana tri (T. 7:1,2,4), samo su dvije posude: jedan lončić i mali blago "etažni" vrč. Ostali su predmeti posebne namjene, pripisani Szeremle skupini i, najvjerojatnije jesu prilozi u grobu (ŠIMIĆ, J., 2000., 56-58, T. 5:3), no možda uopće ne potječu s istog nalazišta.

Nema nikakvih dokaza da su posude s ostalih nalazišta pronađene u grobovima, što znači da nema potvrda postojanju nekropola na tim položajima. Što se tiče Zmajevca, situacija je malo nejasna, jer iz raspoloživih podataka u literaturi, koji kažu samo to da je negdje na području mjesta otkrivena nekropola, ne možemo puno zaključiti (CHILDE, G., 1929., 284, 285), a dio materijala pripada Szeremle skupini (BÁNDI, G., KOVÁCS, T., 1974., T. 11:1).

Prema tome, preostaju tri ranije spomenuta nalazišta u Suzi, Kopačevu i Vardarcu, za koja pouzdano znamo da su nekropole skupine s južnotransdanubijskom keramikom.

⁷ Grob je pronađen u Ribarskoj ulici u Kopačevu, pri kopanju septičke jame, no predmeti su odmah izvađeni, a sam je grob razoren, tako da nije bilo moguće ustanoviti njegov izgled, položaj, način pokopa ni razmještaj grobnih priloga.

⁸ Među najpoznatije baranjske lokalitete spadaju: Suza, Zmajevac, Kozarac, Beli Manastir, Lug, Grabovac, Batina-Grovišće, Darda, Kopačevo. Najpoznatiji lokalitetu u istočnoj Slavoniji su: Osijek, Bijelo Brdo, Aljmaš, Dalj, Erdut, Klisa, Vukovar, Kuševac.

⁹ Iskopavanje na ciglani 1954. godine, pod vodstvom K. Vinski-Gasparini.

¹⁰ Zaštitno iskopavanje na položaju Gradina 1988. godine, pod vodstvom K. Minichreiter.

¹¹ U članku se Grabovac navodi pod imenom Albertfal.

¹² Kozarac se u članku navodi pod imenom Karanac.

Grob u Vardarcu pružio nam je sliku jednoga od načina pokapanja u slučaju kada u grobu nema žare. Sve skupine kompleksa s inkrustiranom keramikom prakticiraju isključivo paljevinski ukop, u žari ili bez nje. Populacija skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom preferira ukop bez žare i u najvećem broju slučajeva ostaci pokojnika stavljeni su neposredno u raku. Izgleda da je bilo uobičajeno i prilaganje većeg broja posuda u grob, iako to nije isključivo pravilo, pa je tako, npr. u samo pet istraženih grobova u Suzi, pronađeno 67 posuda (BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS, 1967., 45-47), a sličnih je primjera puno na nekropolama u Mađarskoj.

Pri razmještanju kostiju i priloga u grobu primjetna je velika raznolikost, pa tako postoji nekoliko načina slaganja, što se može vidjeti na primjerima istraženih grobova na baranjskim nekropolama Márok-Rétes Szölö i Siklós-Téglagyár (ciglana), ili, pak, u Suzi (BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS., 1967., 45-47, 48-49, 51-52).

Jedan od načina je polaganje kostiju na dno rake u izduženoj gomilici na koju su složene posude, zatim posude u izduženoj skupini, a kosti uokolo njih ili se kosti nalaze među posudama, Posude mogu biti raspoređene uz rub groba u dvjema skupinama s kostima između njih, ili, pak, u trima skupinama u nizu s kostima ispod srednje skupine. Posude mogu biti složene u dva paralelna reda između kojih su gomilice kostiju. Postoji i varijanta kod koje su na dno rake postavljeni ulomci grubih posuda u nepravilno kružnom obliku, kosti se nalaze u sredini, a oko njih su složene posude

Kosti i prilozi najčešće su složeni izduženo smjerom istok-zapad ili jugoistok-sjeverozapad, a takvoga je oblika i raka, ali grob može biti i kružan.

Grob u Vardarcu prema dispoziciji sadržaja groba pripada prvoj skupini, s elementom posljednje, a to je upotreba ulomaka grubih posuda, u ovom slučaju ne kao "popločenje", već kao "pokrov", a orijentacija mu je istok-zapad.

Od ukupno dvadesettriju posuda grobnih priloga najviše je lonaca (9 primjeraka), a vrčevi i zdjele jednako su zastupljeni (po 7 primjeraka). Posude prilagane u grobove skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom obično su manjih dimenzija, bolje kakvoće i većinom su pomno ukrašene. U našem je slučaju samo pet posuda viših od 10 cm, a među njima najveći su u prosjeku lonci, čije se dimenzije kreću od 15,2 cm do 8,4 cm, pri čemu su samo tri primjerka viša od 10 cm. Visina vrčeva kreće se od 10,6 do 5,6 cm, a samo su dva viša od 10 cm, dok su zdjele visoke između 8,5 i 5,5 cm.

Sve su posude oblika uobičajenih za skupinu s transdanubijskom inkrustiranom keramikom u nas i u Mađarskoj, osim vrča pod brojem 8, koji odudara od

tipičnih formi ove skupine i podsjeća na oblike kulture grobnih humaka, s kojom su nositelji skupine s inkrustiranom keramikom mogli doći u dodir. Na te strane utjecaje naročito upozorava visoki cilindrični, blago konveksan vrat sa stanjenim rubom otvora, kakav je čest kod pojedinih keramičkih oblika spomenute kulture, a pojavljuje se još i početkom kasnog brončanog doba u okviru kulture polja sa žarama¹³.

U keramičkom repertoaru skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom općenito se ne opaža puno importa ni utjecaja stranih kultura. Tome je, izgleda, bila podložnija sjeverna skupina, čije je stanovništvo bilo u bliskom doticaju s kulturom grobnih humaka, pa su tako, npr., na nekropoli Patince u Slovačkoj vidljivi brojni primjeri njezina djelovanja na skupinu s inkrustiranom keramikom (DUŠEK, M., 1969.).

Kulturne skupine s inkrustiranom keramikom što potkraj ranoga i u srednjem brončanom dobu egzistiraju u našim krajevima još uvijek su nedostavno istražene i još uvijek je previše pitanja kojima ne znamo odgovore. To se, dakako, odnosi i na skupinu s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom, koja se na ovim prostorima pojavljuje najranije na prijelazu stupnja Br A2 u A3, a traje do u stupanj Br B2 (ŠIMIĆ, J., 2000., 94-99) i čiji niti jedan lokalitet u nas nije sustavno istraživao.

U tom smislu dragocjen je svaki nalaz i svako istraživanje, a Ružina ulica u Vardarcu bez sumnje je jedno od nalazišta kojemu bi trebalo posvetiti puno pažnje, iako je i ono uvelike već devastirano izgradnjom kuća koje se pružaju južno od mjesta nalaza paljevinskog groba. Općenito je u gusto naseljenim i urbaniziranim, kultiviranim područjima kakva su Baranja i sjeveroistočna Slavonija, gotovo nemoguće naići na arheološki lokalitet, bez obzira na to iz kojega vremena bio, koji nije u većoj ili manjoj mjeri devastiran raznim zemljanim radovima, graditeljskim ili poljoprivrednim.

Istraženi grob u Vardarcu možda je mali, ali ne i beznačajan doprinos izučavanju i upoznavanju skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom u nas, a time i cijeloga razdoblja u kojemu su njezini nositelji obitavali u našim krajevima.

Fotografije: J. Šimić, T. Kralik

¹³ Takav vrat ima npr. žara iz paljevinskog groba rane skupine Zagreb kulture polja sa žarama s nalazišta Dalj-Studenac (ŠIMIĆ, J., 1988.b, 17-18).

LITERATURA

- BÁNDI, G., 1967., The Extension and Origin of the Incrusted Pottery Culture in Southern Transdanubia, *Dunántúli Dolgozatok* 4, Pécs.
- BÁNDI, G., KOVÁCS, T., 1974., Beiträge zur Geschichte der Bronzezeit in Südungarn (Szeremle-Gruppe), *AJPMÉ* 14-15 (1969.-1970.), Pécs, 97-111.
- BÁNDI, G., ZOFFMANN, ZS., 1967., Brandgräberfelder der Mittelbronzezeit im Kom. Baranya, *AJPMÉ* (1966.); Pécs, 43-56.
- CHILDE, G., 1929., *The Danube in Prehistory*, Oxford.
- DUŠEK, M., 1969., Patince - des Gräberfeld der nordpanonischen Kultur, Bratislava.
- MINICHREITER, K., 1984., Rekognosciranje arheoloških lokaliteta Baranje, *Obavijesti* 2, HAD, Zagreb, 33.
- MINICHREITER, K., 1987., Arheološko blago Baranje, *Anali* 5, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad u Osijeku, Osijek, 43-142.
- MINICHREITER, K., 1990., Lug-Gradina, prapovijesno i antičko nalazište, AP 1988., Ljubljana.
- MINICHREITER, K., 1992., Starčevačka kultura u sjevernoj Hrvatskoj, Dizertacije i monografije 1, Arheološki zavod Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
- ŠIMIĆ, J., 1984., Nalaz južnapanonske inkrustirane keramike iz Kopačeva, *Anali* 3, JAZU, Zavod za znanstveni rad u Osijeku, Osijek, 23-42.
- ŠIMIĆ, J., 1986.a, Pokusno iskopavanje neolitičkog lokaliteta u Kneževim Vinogradima, *Obavijesti* 1, HAD, Zagreb, 16-17.
- ŠIMIĆ, J., 1986.b, Nastavak istraživanja neolitičkog lokaliteta u Kneževim Vinogradima, *Obavijesti* 3, HAD, Zagreb, 35-36.
- ŠIMIĆ, J., 1987., Kneževi Vinogradi, neolitsko naselje, AP 1986., Ljubljana, 43.
- ŠIMIĆ, J., 1988.a, Kneževi Vinogradi - neolitički lokalitet, *Obavijesti* 1, HAD, Zagreb, 16-17.
- ŠIMIĆ, J., 1988.b, Nalaz paljevinskog groba, *Obavijesti* 1, HAD, Zagreb, 17-18.
- ŠIMIĆ, J., 1989., Kneževi Vinogradi-Osnovna škola, neolitsko naselje, AP 1987., Ljubljana, 40.
- ŠIMIĆ, J., 1999., Grob skupine s južnotransdanubijskom inkrustiranom keramikom u Vardarcu, Baranja, *Obavijesti* 3, HAD, Zagreb 71-74.
- ŠIMIĆ, J., 2000., Kulturne skupine s inkrustiranom keramikom u brončanom dobu sjeveroistočne Hrvatske, Muzej Slavonije i HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad Osijek, Osijek.

KRATICE

AJPMÉ	A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, Pécs
AP	Arheološki pregled, Ljubljana
HAD	Hrvatsko arheološko društvo, Zagreb
HAZU	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb
JAZU	Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

A GRAVE WITH SOUTHTRANS DANUBIAN ENCRUSTED CERAMICS FROM VARDARAC, BARANYA

SUMMARY

In autumn 1999, in Baranya village Vardarac, at the building site of a family house in Ribarska street (map 2:2) a grave with encrusted Southtransdanubian ceramics was found. Vardarac is situated on the road to Lug and Kneževi vinogradi, in the west of Kopački rit. There are some other finding places of the above group: Almaska (map 2:1), Selefeldek (map 2:3) north-east, or south of the village respectively at the distance of about 1,5 -2 km. (MINICHREITER, K. 1984, 36, ISTA, 1987, 64, 134, 135, 139; ŠIMIĆ, J. 1984, 31; T. 7,3 -6; , 2000, 135,136).

Museum of Slavonia in Osijek had probed and dug up burned grave without urn, with 23 vessels.(ŠIMIĆ, J. 1999, 71-74) The grave was oval in shape and elongated in the direction east-west. It was 1,27 m long and 0,30m deep, i.e. between 0,40m and 0,70m from the surface. The bones had were rinsed from ashes and soot and laid on the bottom of the grave and covered with fragments of three bigger pots. On top of that, twenty-three vessels of different sizes were placed. Some of the shapes were typical for the Group with southtransdanubian encrusted ceramics. Pots belong to shapes A2, variants a and b and A3 variants d and 3 (ŠIMIĆ.J. 2000, 32-35 fig. 4.1). Jugs belong to shapes C1, variants a and b, C2, variant a and C3. (ŠIMIĆ, J. 2000, 37.38, fig. 4.3), whereas bowls belong to shapes B1, variants

a,b,c,e (ŠIMIĆ, J. 2000, 37-38 fig. 4.2). Only jug number 8 (T.2:2) differs from the usual shapes and by its high cylindrical neck reminds of the forms of Grave mounds culture.

Among the enclosed vessels there are 9 pots, 7 jugs and 7 bowls. All of them, apart from jug number 8, are decorated in a way that is typical for this group and encrusted in white paint. Most of the vessels are less than 10 cm high, and only five five of them higher than 10 cm. On the average, the highest are the pots (15,20-10 cm) then jugs (10,6 - 5,6cm) and bowls (8,5-5,5cm).

Although two more pits had been done at the site of the grave, no other grave was found. In the first pit two shallow holes with mixed Bronze-age and medieval pottery were found, whereas in the other one there was a hole with some Southtransdanubian encrusted ceramics. (fig. 11).

The above doesn't mean that the necropolis of the Group with southtransdanubian encrusted ceramics wasn't situated at that location that, unfortunately has been partly devastated due to construction works and agriculture. The nearest locality of the above group is Almaska, probably the settlement to which this cemetery might have belonged.